

Kilis Bilim ve Sanat Merkezi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi Aylık Bülteni

BİR BİLSEM

“Bilsem’den aileye, aileden öğrenciye”

“Her yeni doğan bebek, yeni bir dünya demek.”
Barış Manço

Özel Yetenek ve Bilim ve Sanat Merkezleri

Bu ay, kısaca Bilim ve Sanat Merkezleri’nin tarihçesinden, genel yapısından, biraz özel yeteneklilikten ve yeterli bilgi sahibi olunmadığı için ebeveynler ve öğretmenler tarafından konuşulagelen yanlış bilgilerden bahsedeceğiz. Bahsedeceğimiz konularla ilgili her türlü sorunuz ve ayrıntılı bilgi için yalnızca alan uzmanlarıyla görüşmenizi hassasiyetle rica ederiz.

Üstün zekâ ve yeteneğe ilişkin ilk ifadeler, Eflatun’un “Devlet” kitabından rastlanmakta ve yakın tarihte ise ilk olarak Galton’ın 1833’te bu konuyla ilgili ifadeleri milat olarak kabul edilmektedir. Tarih boyunca dönemin ihtiyaçları ve toplum tarafından değer verilen şeylere göre zekânın tanımı yeniden yapılmış ve hâlen zekâ tanımları çeşitlenmeye ve değişmeye devam etmektedir. Bugün ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından özel yetenekli birey; “Yaşlılarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey.” olarak tanımlanmaktadır.

EKİM | 2024 | kilisbilsem.meb.k12.tr

Özel Yetenekli Bireylerin Eğitiminin Tarihçesi

Birçok açıdan farklı gereksinimleri olan bu bireylerin eğitimine ilişkin ilk çalışmalar yakın tarihte 20.yy’ın ilk çeyreğinde Amerika ve Almanya’da başlamıştır. Türk toplumunda ise; bu bireyler II. Murat ile başlayan Enderun Mekteplerinde, 400 yılı aşkın süre boyunca acemi oğlanlar olarak yetiştirilip üst kademelerde yöneticilik ve diğer görevlerde yer almışlardır.

Cumhuriyet döneminde ise 1929 yılında çıkarılan yasa ile özel yetenekli bireylerin yurtdışı eğitimleri almaları ve burs imkânlarına yönelik çalışmalar yapılmıştır. 1956 tarihinde ise “Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun” yürürlüğe girmiştir. 1900’lerin ortasında ise Ankara Erge-
nekon İlkokulu’nda özel sınıf açılarak bu öğrenciler tanılanarak eğitimlere alınmış bu uygulama İstanbul ve Eskişehir’de de devam etse de 1971’e geldiğimizde kademeli olarak kapatılmıştır. Ford Vakfı ve MEB arasındaki anlaşma ile 1964 yılında Ankara Fen Lisesi açılarak matematik ve fen bilimlerinde üstün yeteneği olan öğrenciler alınarak pilot uygulamalar yapılmış ve yaygınlaştırılmıştır. 1991 yılında MEB tarafından gerçekleştirilen 1. Özel Eğitim Konseyi ile üstün yeteneklilerin tanımı, tanılanması ve eğitimleri ile ilgili kapsamlı çalışmalar başlamıştır.

Bilim ve Sanat Merkezleri

1993 yılında özel yetenekli öğrencilerin eğitim görmesi için “Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarına devam eden üstün veya özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin bilincinde olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumudur.” tanımıyla hayata geçirilen Bilim ve Sanat Merkezleri’nde öğrenciler, “hazırbulunuşluk/uyum, destek eğitimi, iletişim becerileri, bilimsel çalışma teknikleri, bilgisayar, yabancı dil, müzik, görsel sanatlar, problem çözme teknikleri, düşünme eğitimi, geleneksel sanatlar, grup çalışma teknikleri, akıl oyunları, sosyal etkinlikler ve araştırma teknikleri konularında eğitim öğretim görmektedir.” 1993 yılında Ankara, İstanbul, İzmir, Denizli ve Bayburt’ta açılan ilk Bilim ve Sanat Merkezleri, bugün 372 merkez ile 110.730 özel yetenekli öğrenciye Milli Eğitim Temel Kanunu kapsamında ihtiyaç duydukları özel eğitim hizmetinden yararlanmaları için destek eğitim hizmeti sunmaktadır.

2024 yılı itibariyle Bilim ve Sanat Merkezleri Uyum Programı, Destek Eğitimi Programı, BYF(-Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı), ÖYG(Özel Yetenekleri Geliştirme Programı) ve Proje (Proje Üretimi ve Yönetimi Programı) olmak üzere beş aşamalı bir program ile eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmektedir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine yönelik kendilerini keşif sürecini destekleyerek akademik, sosyal duygusal ve kariyer gelişimi alanında bireysel farklılıklarına yönelik sürdürdükleri bu programlar birbiri ile ilişkili olarak bütünsel bir çerçevede öğrencinin özel gereksinimleri doğrultusunda devam etmektedir.

EKİM | 2024 | kilisbilsem.meb.k12.tr

Bilim ve Sanat Merkezleri'nde Tanılama Süreçleri

Herkesin üzerinde hemfikir olduğu evrensel bir tanımlı olmayan zekâ ve yetenek alanında olağanüstülüğün mükemmel bir yordayıcısı yoktur. Bu nedenle mükemmel bir tanımlama da yoktur. Uluslararası alanda her geçen gün gelişen tanımlama yöntemleri ile Türkiye artık özgün, yerli ve millî yapay zekâ destekli testler geliştirmektedir. Geçtiğimiz günlerde TRT Haber'e açıklamalarda bulunan Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürü Sayın Doç. Dr. Mustafa OTRAR'ın da ifade ettiği üzere; bu kapsamda TÜBİTAK ve MEB işbirliği ile "Computer Adaptive Test" olarak hazırlanan Türk Ulusal Zekâ Testi (TU-ZÖ)'nün geliştirilmesi ile Türkiye'nin kendi SİHA'sını geliştirmesi arasında mantık açısından hiçbir farklılık yoktur.

Yine açıklamasında Sayın Doç. Dr. Mustafa OTRAR; "BİLSEM'de eğitim almak için bir tanımlama sürecinden geçmek gerekiyor. Aileler, özel yetenekli olmayan bir çocuğu özel yeteneklilerin eğitim aldığı bir ortama yönlendirdiğinde çocuğu ezmiş oluyorsunuz. Ailelerin özel yetenekli çocuğa sahip olma algısı olumsuz etiketlemelere yol açıyor. Ayrıca ailelerin çocuklarını BİLSEM'de eğitim almaları için zekâ testlerine çalıştırmalarının oldukça olumsuz sonuçları ortaya çıkabiliyor." ifadesi ile bu süreçte anne babaların daha hassas olması gerektiğine ilişkin bilgilendirmelerde bulunmuştur.

Ashında Bilim ve Sanat Merkezlerinin program basamakları incelendiğinde görülecektir ki tanımlama süreci öğrencilerin kendilerini tanıyarak yetenek alanlarını bulmaları için öğrenci merkezli olarak tüm eğitim öğretim süreçleri boyunca devam etmektedir. Bireysel yeteneklerini fark ederek ilgi ve yeteneklerini eşleştirmeye çalışan öğrenciler, eğitim süreci boyunca keşif sürecini öğretmenlerinin rehberliği çerçevesinde sürdürmektedir.

Bu süreç doğal bir tanımlama ortamı oluşturduğu için programlarda yeterli performans gösteremeyen öğrencilerin; isteksizlik, motivasyon eksikliği, gruplardan geride kalma, devamsızlık, davranış problemi gibi durumlar oluşturduğu görülmektedir. Bu doğrultuda BİLSEM'e yeterli devamlılık sağlamayan ve programların anlamlı şekilde gerisinde kalan öğrencilerin ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda BİLSEM ile ilişkisi kesilmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı bu kapsamda sözde Bilsem'e hazırlık adı altında açılan kurslar ve bu doğrultuda faaliyet gösteren bireylere yönelik olarak ilgili kanun, yönetmelik ve genelgeler hükmünce **valiliklere bu tür yerlerin kapatılması için gerekli tedbirlerin alınması** hususunda resmi yazı iletilmiştir. İlgili yazıda "Bilindiği gibi özel yetenekli öğrencilerin tanımlanması çocuğun doğuştan getirdiği potansiyelini ortaya koymak ve ihtiyaçlarına uygun eğitim almalarını sağlamak için yapılmaktadır. Bilim ve sanat merkezleri (BİLSEM) tanımlama sürecinde genel zihinsel yetenek, resim ve müzik yeteneğine ilişkin öğrencilerin potansiyeli herhangi bir hazırlık süreci ile arttırılabilecek bir yapıya sahip değildir. Bu nedenle çocuğun tanımlama süreci için hazırlanması, tanımlama sürecinin sonucunu değiştirecek bir durum değildir." açıklaması yapılmıştır.

Bu sürece yönelik hassasiyetin önemi ayrıca belirtilerek "Bu nedenle BİLSEM tanımlama sürecine öğrencileri hazırlamak amacıyla açılan sözde özel ders, kurs vb. yerlere velilerimizin çocuklarını göndermemeleri, BİLSEM'e hazırlık adı altında ticari amaçlarla satılan hiçbir yayını almamaları ve çevirim içi platformlara üye olmamaları gerekmektedir. Bununla birlikte öğrenci velilerimizin maddi kazanç elde etmekten başka bir amacı bulunmayan bu kurslara yönelmelerini engellemek, velilerimizin ekonomik yönden uğrayacağı zararın da önlenmesi açısından önem taşımaktadır." ifadesi ile vurgulanmıştır.

Sizler de bu tür faaliyet gösteren kişi/yerleri, aşağıda yer alan isimsiz ihbar hattı üzerinden kolaylıkla bildirebilirsiniz.

<https://ookgm.meb.gov.tr/izinsizegitim.php>